

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tēmu Globalizācijas sociālā dimensija — ES politikas ieguldījums labuma vienmērīgā sadalē

(COM(2004) 383 final)

(2005/C 234/10)

Komisija 2004. gada 26. maijā, ievērojot EK Līguma 262. pantu, nolēma apspriesties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par Globalizācijas sociālā dimensija — ES politikas ieguldījums labuma vienmērīgā sadalē

Ārējo sakaru specializētā nodaļa, kas bija atbildīga par komitejas dokumenta sagatavošanu minētajā jautājumā, pieņēma atzinumu 2005. gada 15. februārī. Ziņotāji bija *Tom Etty* kgs un *Renate Hornung-Draus* kdze.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja savā 415. plenārajā sesijā, kas notika 2005. gada 9. un 10. martā (2005. gada 9. marta sēdē), ar 59 balsīm par, 15 balsīm pret un 2 atturoties pieņēma šādu atzinumu.

1. Vispārīgas piezīmes.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja

1.1 apsviec Komisijas paziņojumu par globalizācijas sociālo dimensiju COM (2004) 383 final — ES politikas ieguldījumu labuma vienmērīgā sadalē, izvērtējot īpašo nozīmi, kāda var būt Eiropas Savienībai, lai nodrošinātu globalizācijas procesa vispārēju taisnīgumu;

1.2 uzskata, ka Eiropas Savienība var dot nozīmīgu ieguldījumu globalizācijas sociālā aspekta izveidē, pateicoties savai vēsturei un ievērojamas un veiksmīgas reģionālās integrācijas pieredzei, tomēr neizsaka domu, ka ES reģionālā integrācija nodrošina modeli, ko bez izmaiņām var izmantot visā pasaulē;

1.3 ņem vērā 2004. gada 17. decembrī īpaši organizētās noklausīšanās rezultātus. Pasākumā piedalījās arī ILO, Pasaules bankas un SVF eksperti, lai izteiktu viedokli par savu attiecīgo organizāciju lomu saistībā ar globalizācijas sociālo dimensiju⁽¹⁾. EESK publicēs minētās īpašās sanāksmes pārskatu, kā arī tajā sniegtos priekšlasījumus;

1.4 uzsver uz vērtībām pamatotas pieejas globalizācijai nozīmīgumu saistībā ar tiem jēdzieniem, kas veido sociālās tirgus ekonomikas būtību. Minētie aspekti ietver individuālo atbildību, tiesiskuma ievērošanu, cieņu pret personu un īpašumu, pārredzamību, integritāti, cilvēka cieņu, vienlīdzību un brīvību, arod biedrību un darbinieku pamattiesības, pareizas darba attiecības

⁽¹⁾ Noklausīšanās procedūrā piedalījās šādi eksperti:

- *Gerry Rodgers* kgs, ILO Integrācijas departamenta direktors
- *Dominique Peccoud* kgs, ILO Ārējo sakaru un partnerattiecību departamenta īpašais padomnieks
- *Haleh Bridi* kdze, Pasaules Bankas biroja īpašā pārstāve Eiropas institūcijās
- *Pierre Dhonte* kgs, SVF īpašais pārstāvis ES

un sociālās aizsardzības augstu līmeni; Uz iepriekš minētajiem faktoriem balstās ES pieejas globalizācijai pamatelementi:

— stabilas institucionālas struktūras,

— efektīvi sabiedriskie pakalpojumi un vispārējas intereses pakalpojumi,

— spēcīgs sociālais un pilsoniskais dialogs,

— ieguldījumi cilvēku kapitālā, un

— nodarbinātības kvalitāte;

1.5 piekrīt Eiropas Komisijai, ka globālā tirgus ekonomika ir radījusi daudzas nozīmīgas priekšrocības un tai ir liels produktivitātes potenciāls attiecībā uz saimniecisko, politisko un sociālo attīstību, un tā ir radījusi lielāku skaitu un labākas darbavietas, akceptējot arī Vispasaules globalizācijas sociālās dimensijas komisijas (WCSDG) atzinumu, ka tirgus atvēršanas pasākumi un finansiāli un saimnieciski apsvērumi ir dominējuši, līdz šim neņemot vērā to sociālās sekas, un ka minētie noteikumi un politikas ir tādas vispārējās pārvaldības rezultāts, kas nav pietiekami atsaucīga uz mazāk spēcīgu tirgus dalībnieku interesēm un vajadzībām;

1.6 norāda uz Pasaules bankas veikto neseno pētījumu⁽²⁾, kurā parādīts, ka tirgu atvēršana un ekonomiskā integrācija ir veicinājusi to jaunattīstības valstu ievērojamu saimniecisko progresu, kas ir spējušas iekļauties pasaules ražošanas un pakalpojumu tirgos. Apvienojumā ar Pasaules bankas 2003. gada februāra citu pētījumu, kas attiecas uz ienākumu nevienlīdzības un algu atšķirību samazināšanu, kā arī uz uzlabotiem saimnieciskajiem rādītājiem saistībā ar apvienošanās organizācijās augstu pakāpi un stabilām darba attiecībām⁽³⁾, minētais pētījums uzsver saimniecisko un sociālo vērtību līdzsvaru, kuru WCSDG atzīst, pievēršoties nabadzības problēmai globalizētā mērogā;

⁽²⁾ Globalizācija, izaugsme un nabadzība. Iesaistošas pasaules ekonomikas veidošana. Pasaules banka, Vašingtona, 2002. g.

⁽³⁾ Apvienības un koplīgumi. Ietekme uz tautsaimniecību globālā mērogā. Pasaules banka, Vašingtona, 2003. g.

1.7 konstatē, ka, kaut arī globalizācijai ir bijušas lielā mērā labvēlīgas sekas, nabadzība, ko var tieši saistīt ar neformālās ekonomikas paplašināšanos, joprojām ir viena no visnopietnākajām problēmām pasaulē;

1.8 konstatē, ka ar nabadzību saistītās problēmas jo īpaši saglabājas valstīs, kuras nav skārusi globalizācija: divi miljardi cilvēku dzīvo zem nabadzības robežas valstīs, kas aktīvi nepiedalās globalizācijā un riskē palikt izstumtas no pasaules ekonomikas;

1.9 apliecina, ka arī jaunattīstības valstīm, ko var klasificēt kā "jaunās tirgus ekonomikas" ar strauju ekonomisko izaugsmi, ir problēmas un ka nabadzību iespējams apkarot tikai tad, kad ir likvidēta nevienlīdzība un ieviesta konkurētspējīga oficiālā ekonomika un efektīvas sociālās politikas;

1.10 apstiprina vienu no ziņojuma pamatvēstījumiem, ka izmaiņu sākuma punkts ir valsts līmenī: sociālajai attīstībai jāpiemēro pieeja no apakšas uz augšu un visu valsts un vietēja mēroga iestāžu ārkārtīgi svarīga funkcija ir veicināt integrāciju un nodrošināt to, ka vairāk cilvēku var izmantot globalizācijas priekšrocības un būs aizsargāti pret tās nelabvēlīgajām sekām. Globalizācijas sasniegumu taisnīgā sadalē izšķiroša nozīme ir tam, ka visās valstīs un reģionos izveido sociālo un pilsonisko dialogu, kas balstās uz spēcīgiem, reprezentatīviem, neatkarīgiem un atbildīgiem tirgus dalībniekiem;

1.11 Laba vietējā, reģionālā, valsts un globālā pārvaldība, pamatojoties uz Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju un ILO cilvēka pamattiesību deklarācijām varētu veicināt tirdzniecības liberalizāciju, atbalstīt vispārējo izaugsmi un attīstību, un sniegt atbalstu ES starptautiska līmeņa diskusijas veicināšanā par pasaules mēroga ekoloģisko standartu bāzes izveidi.

2. Īpašas piezīmes, ES politikas ieguldījums.

2.1 EESK uzskata, ka ES var būt izšķiroša loma globalizācijas sociālās dimensijas atbalstā un veicināšanā. Tā var aktīvi iesaistīties un īstenot politiku, kas spēj pārliecināt valdības par to, ka ir nepieciešams atbilstošs tiesiskais regulējums attiecībā uz īpašuma tiesībām, strīdu rentablu izšķiršanu un līgumsaistību izpildi, izglītības un apmācību pieejamību, attiecīgi reglamentētām finanšu iestādēm un to pieejamību, atbilstošu nodokļu sistēmu un cilvēkresursu attīstības izšķirošās nozīmes atzīšanu. Minēto mērķu sasniegšana tomēr nedrīkst novest pie tirdzniecības pieauguma, kas neietekmē (vai pat kaitīgi ietekmē)

noturīgu attīstību, finanšu tirgu liberalizācijas bez līdzsvarota fiskālā un sociālā regulējuma, netaisnīgiem nosacījumiem, kuri reglamentē strukturālus pielāgojumus un nodarbinātības, izglītības un veselības aprūpes pārstrukturēšanu, un pieaugoša nevienlīdzīguma visās valstīs, ieskaitot industrializētās valstis. Ja ES vēlas faktiski īstenot minēto lomu, Komisijai, kā arī dalībvalstīm tomēr būs rūpīgi jāizskata savas politikas konsekvence attiecīgajās jomās.

2.2 Eiropas Komisija ir izstrādājusi vairākus līdzekļus, kas, pēc EESK uzskata, ir piemēroti, lai gūtu panākumus saistībā ar globalizācijas sociālo dimensiju. Minētie līdzekļi ir divpusējas un reģionālas vienošanās, sadarbība attīstības jomā un ārējā sadarbība, tirdzniecības politika, tirgus pieejamība jaunattīstības valstīm, privātā sektora iniciatīvu veicināšana saistībā ar sociālo attīstību un globāla līmeņa pārvaldības veicināšana. Komiteja norāda uz jaunākajiem atzinumiem, ko tā sniegusi par visiem iepriekš minētajiem līdzekļiem (skat. 2. papildinājumu). Kaut arī komiteja piekrīt Komisijas viedoklim par minēto līdzekļu potenciālu, tā vēlas atzīmēt, ka dod priekšroku daudzpusējiem nolīgumiem. EESK uzsver, ka ES jāturpina piemērot stimulus, lai turpmāk veicinātu dienvidu reģionu jaunattīstības valstu savstarpējo tirdzniecību.

2.3 Divpusējas un reģionālas vienošanās var palīdzēt stimulēt attīstību labas pārvaldības, tiesiskuma, cilvēktiesību un demokratizācijas jomā. EESK atbalsta apspriešanos par ES un tās tirdzniecības partneru divpusējiem/reģionāliem nolīgumiem, ja tie šādi nolīgumi pamatojas uz politiskiem, saimnieciskiem, sociāliem un ekoloģiskiem apsvērumiem un ja tie bāzējas uz daudzpusējas tirdzniecības režīmu vai papildina to. Prioritāte piešķirama realizējamiem nolīgumiem, kas paredz liela apjoma tirdzniecību un ievērojamas tirgus pieejamības priekšrocības (preces, pakalpojumus, ieguldījumus). Visiem šādiem nolīgumiem pilnībā jāatbilst PTO izvirzītajiem noteikumiem. EESK uzsver šādu nolīgumu apspriešanos un uzraudzības nepieciešamību saistībā ar to ietekmi uz sociālo aspektu un atbalsta domu par starptautisku organizāciju, piem., ILO, uzaicināšanu piedalīties minētajās norisēs.

2.3.1 Šajā sakarā komiteja ar interesi atzīmē Komisijas nodomu izveidot jaunus kopīgus divpusēju nolīgumu mehānismus, lai apspriestu un uzraudzītu globalizācijas sociālās dimensijas attiecīgos aspektus, kuros varētu būt izaicinātas piedalīties citas starptautiskas organizācijas ("Kopīgi divpusējas novērošanas centri"). Šādi līdzekļi var efektīvi parādīt atbildīgo lomu, kāda ir brīviem un neatkarīgiem sociālajiem partneriem, kā arī citām atbilstošajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, piemēram, lauksaimnieku organizācijām, patērētāju un vides asociācijām u.c., un EESK, kura iekļauj minētās organizācijas, saskata tajās uzdevumu sev, pamatojoties uz gūto pieredzi saistībā ar Mercosur, ĀKK un Euromed (*).

(* EESK ietilpst pārraudzības grupas, apvienotās konsultatīvās komitejas, "apaļais galds" un kontaktgrupas sakariem ar dažādiem pasaules ģeogrāfiskajiem apgabaliem.

2.4 EESK viedoklis ir tāds, ka īpaši jāuzsver "Eiropas kaimiņattiecību politika" — tā uzskata, ka šāda pieeja attiecību stiprināšanai ar ES austrumu un dienvidu kaimiņvalstīm var ievērojami veicināt minēto valstu sociālo attīstību, ja sadarbība aptver reģionālo attīstību, nodarbinātību un sociālo politiku. Pieredze, kas gūta laika posmā līdz ES paplašināšanai, ir devusi zināmas labvēlīgas sekas kandidātvalstīs.

2.5 Cilvēktiesību (ieskaitot darba devēju, kā arī darba ņēmēju un arodbiedrību tiesības, kā noteikts ILO 1987. gada un 1998. gada konvencijā) un demokratizācijas veicināšana trešās valstīs ir būtisks jautājums attīstības un demokrātijas tālākai virzībai. Laba pārvaldība, ieskaitot korupcijas apkarošanu, tiesiskumu, cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzību, un tiesvedības kvalitāte ir cieši saistītas. Šajā sakarā EESK atgādina, ka līgumi cilvēktiesību jomā ir starpvalstu nolīgumi. Tajos noteiktās saistības valstīm ir jāpilda pirmām kārtām. Eiropas Komisijai jānudina dalībvalstis pilnībā ievērot minētās saistības un iesaistīties starptautiskajā dialogā, lai vairotu valstu informētību par to pienākumiem un atgādinātu par attiecīgajiem pienākumiem sociālās attīstības jomā. Starptautiskās normas, ja tās ir ieviestas attiecīgās valsts tiesību aktos vai citos atbilstošos valsts noteikumos, kļūst saistošas privāttiesību subjektiem, t.i., pilsoņiem un uzņēmējabsabiedrībām.

2.6 Minētās prioritātes attiecas arī uz ārējo sadarbību un palīdzību attīstības jomā: tas, ka izmaiņas sākas valsts līmenī, ir viens no WCSDG izvirzītajiem pamatnosacījumiem. EESK uzskata, ka jākoncentrējas uz saskaņotas vispārējās attīstības politikas atsevišķiem jautājumiem.

2.6.1 Šādi jautājumi varētu būt atbilstoša nodarbinātība (?), kurā jāiekļauj integrētas nodarbinātības politikas attīstība, lai radītu produktīvu, noturīgu nodarbinātību, pielāgotu cilvēku prasmes esošajām un jaunajām darba prasībām, kā arī uzlabotu darba apstākļus un celtu dzīves līmeni. Minētajai politikai jāradā produktīvāks un labāks darbs tautsaimniecībā, jānodrošina bezdarbnieku nodarbinātība, jākoncentrē valsts un privātā sektora ieguldījumi, kā arī starptautiskā palīdzība visproduktīvākajās jomās.

2.6.2 Vēl vienai prioritārai jomai jābūt izglītībai: izglītības pielāgošana darba tirgus vajadzībām un nepieciešamo pamatzināšanu un iemaņu sniegšana cilvēkiem. Uzņēmējdarbībai ir izšķiroša nozīme, lai, iesaistot sociālos partnerus un valdības, palīdzētu izveidot politiku un sniegtu ieskatu par to, kādas ir tautsaimniecības iespējamās īsa, vidēja un ilgtermiņa prasības attiecībā uz kvalifikāciju.

(?) Sal.: "Atbilstoša nodarbinātība", ILO

2.6.3 Visbeidzot, attiecībā uz sadarbību ar jaunattīstības valstīm un palīdzību tām kā prioritāte jānosaka sociālās ekonomikas un tādu kooperatīviem līdzīgu organizāciju aizsardzība, kurās apvienota tirgus pieeja un sociāli apsvērumi, un kas darbojas kā ekonomiskās un sociālās labklājības radītājas.

2.7 Saskaņā ar daudzpusēju, uz tiesībām pamatotu sistēmu jāizstrādā migrācijas politikas, kas atbilst mainīgajiem modeļiem un esošajam stāvoklim darba tirgū, ņemot vērā ANO Starptautisko konvenciju par visu migrējošo darba ņēmēju un viņu ģimenes locekļu aizsardzību, kā arī ekonomiskās, sociālās, tirdzniecības, darbaspēka, veselības aizsardzības, kultūras, drošības politikas, ārpolitikas un attīstības aspektu savstarpējo saikni. EESK atbalsta ANO ģenerālsekretāru, kurš 2004. gada janvārī, tiekoties ar Eiropas Parlamentu, teica: "Tikai sadarbība, vai tā būtu divpusēja, reģionāla vai pasaules mēroga, ļaus izveidot partnerību starp saņēmējvalstīm un nosūtītājvalstīm, kas dos labumu abām pusēm, atrast veidu, kā padarīt migrāciju par attīstības veicinātāju, efektīvi apkarot kontrabandu un cilvēku tirdzniecību un pieņemt kopīgus noteikumus attiecībā uz izturēšanos pret imigrantiem un migrācijas pārvaldību."

2.8 Starptautiskās tirdzniecības nozīme visu valstu ekonomikā aizvien pieaug, un tai var būt būtiska loma nabadzības samazināšanā. Pieredze, kas gūta no tām jaunattīstības valstīm, kuras ir attīstījušas konkurētspēju ražošanā, ir tāda, ka jaunu eksporta iespēju izveidošanai būtiski svarīga ir visaptveroša, uz eksportu koncentrēta stratēģija, attīstot salīdzinošas priekšrocības, kas pamatojas nevis uz zemām algām, bet gan uz kvalitāti. Lai minētais process būtu sekmīgs, tomēr jānodrošina stratēģiskas integrācijas pasaules ekonomikā paralēls process, kas pielāgots valsts attīstības prioritāšu atbalstam, ieskaitot vietējās attīstības iniciatīvas, kuras ir īpaši svarīgas un tādēļ veicināmas. Minētajās norisēs jābūt sociālajai dimensijai. Šajā sakarā īpaša uzmanība veltāma darba ņēmēju (sieviešu) ekspluatācijas gadījumiem lielākajā daļā eksportam atbrīvotajās rūpniecības zonās (EPZ). EESK uzskata, ka attiecīgajām starptautiskajām organizācijām jāveic koordinēti pasākumi, lai izbeigtu darbinieku tiesību ļaunprātīgu izmantošanu minētajās zonās. Eiropas Komisijai, kā arī dalībvalstīm šādi pasākumi aktīvi jāatbalsta.

2.9 ES tirdzniecības/ieguldījumu un attīstības politikai pilnībā jāatbalsta ES vispārējās politikas mērķi un jāiekļaujas tajos. EESK atbalsta ES vispārējo preferenču sistēmas mērķus, bet izvirza jautājumu, vai tajā iekļautie veicināšanas režīmi (režīms attiecībā uz vidi, narkotiku apkarošanas režīms un sociālais režīms) nav pārāk birokrātiski ievērojami un tādēļ tās nabadzīgās valstīs un nelielās uzņēmējabsabiedrības, kas paredzētas kā galvenās labuma guvējas, šādus režīmus neizmanto pietiekami plaši. EESK mudina Eiropas Komisiju koncentrēties uz to, lai veicinātu, ka saņēmējas valstis ratificē, kā arī juridiski un praktiski ievieš darba pamatstandartus,

un iekļaut 2005. gada pārbaudē pasākumus, kā nodrošināt, ka saņēmēji gūst maksimāli lielu labumu. Pārbaude jāveic, pilnībā iesaistot sociālos partnerus un citas attiecīgās pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

2.10 Attiecībā uz ESAO Pamatnostādnēm par multinacionālajiem uzņēmumiem EESK iesaka Eiropas Komisijai uzsākt izpratnes veicināšanas kampaņu, lai uzņēmēj sabiedrības un to Eiropas Uzņēmumu padomes labāk iepazītos ar minēto svarīgo un lietderīgo dokumentu. Dokumenta nesaistošais raksturs jāsauglabā, bet valdībām, kas ir ESAO dalībnieces, jāturpina pamatnostādņu popularizēšana un multinacionālo uzņēmēj sabiedrību piesaiste tām. Jācenšas novērst to, ka saikni ar tirdzniecības nolīgumiem ar trešām valstīm varētu uzskatīt par protekcionisma jaunu formu. Komisijai jāatbalsta ESAO pasākumi, lai veicinātu to, ka valstis, kas nav ESAO dalībnieces, respektē minētas pamatnostādnes. Tie paši apsvērumi attiecas uz ILO Trīspusējo deklarāciju par principiem attiecībā uz multinacionālajiem uzņēmumiem un sociālo politiku.

2.11 Attiecībā uz tādu privātu un brīvprātīgu iniciatīvu veicināšanu, kas attiecas uz sociālo attīstību, EESK uzskata, ka uzņēmējdarbībai var būt atbalstoša loma minētās attīstības virzībā. Korporatīvā sociālā atbildība (CSR) kā jēdziens raksturo, kā nacionālās un multinacionālās uzņēmēj sabiedrības transponē savā uzņēmējdarbībā noturības jēdzienu. EESK šajā sakarā norāda uz savu atzinumu par Zaļo grāmatu "Korporatīvās sociālās atbildības Eiropas sistēmas veicināšana" (CES 355/2002). Korporatīvā sociālā atbildība ir ne tikai darbavietu radīšana un nodrošināšana; tā ir arī labāku darbu piedāvāšana ar atbilstīgu drošību un veselības aizsardzību darbā, ievērojot personu ar spēju traucējumiem vajadzības un veicinot mūžizglītības kultūru. Sociāli atbildīga izturēšanās nozīmē, ka uzņēmēj sabiedrības atbilstoši piemēro esošās sociālās normas un tiecas uz partnerību ar attiecīgajām ieinteresētajām aprindām.

2.12 Pārvaldības pilnveidošana valsts un vispārējā līmenī ir WCSDG ziņojuma vēl viens pamatnosacījums. Attiecībā uz vispārējo līmeni EESK piekrīt, ka ir būtiski svarīgi stiprināt starptautisko organizāciju daudzpusējo sistēmu. Vispārējā līmeņa pārvaldības pilnveidošanas pamatnosacījums ir organizāciju politikas intensīvāka un plašāka koordinēšana. Tai jābūt efektīvākai, labāk finansētai, ātrāk reaģējošai un atsaucīgākai, izvairoties no dublēšanās un nesaimnieciskas rīcības. ES dalībvalstīm steidzīgi jāpieprasa starptautisko organizāciju lēmējinstancēm virzīt uz priekšu minēto procesu. Jāatzīmē, ka attiecībā uz koordinēšanu un konsekvenci dalībvalstu loma ir vismaz tikpat nozīmīga kā Komisijas loma. Paziņojumā būtu vēlams ietvert vairāk ieteikumu šajā sakarā. Komisijas un dalībvalstu mijiedarbībai jāvelta pienācīga uzmanība, izstrādājot politiku attiecīgajos starptautiskajos forumos. Izšķiroša nozīme ir tam, ka ES pilnībā izmanto savu ietekmi starptautiskajā pārvaldībā. Dalībvalstīm jāstiprina sadarbība, jāpilnveido priekšlikumu sagatavošana un darbība starptautiskās institūcijās, kā arī jākoordinē savas nostājas.

3. Virzība uz priekšu

3.1 EESK uzskata, ka ES ir gan iekšējais, gan ārējais potenciāls, lai attīstītu globalizācijas sociālo dimensiju.

3.2 **Iekšējais potenciāls** ir ES spēja veikt strukturālās reformas: EESK uzskata, ka Lisabonas stratēģijas sekmīgai īstenošanai ir izšķiroša nozīme, lai konkrēta ES politika sekmīgi veicinātu globalizācijas sociālo dimensiju. Eiropas Savienība var būt kritērijs globālā mērogā tikai tad, ja dalībvalstis sekmīgi īsteno nepieciešamās strukturālās reformas, kopīgi stiprinot ekonomikas attīstību, nodarbinātību un sociālo politiku, kā arī realizējot ekonomikas un sociālo kohēziju. ES jāpārvar ES pašreizējās tirdzniecības politikas protekcionisma tendences, jo īpaši, bet ne tikai, attiecībā uz lauksaimniecību, un jāsaņem izstrādāt tirdzniecības politiku bez eksporta subsīdijām. Bez tam Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm jāņem aktīva nostāja attiecībā uz izšķirošajām reformām saistībā ar demogrāfiskās novecošanas un stabili augsta bezdarba līmeņa problēmu. Lai veicinātu nodarbinātības līmeņa pastāvīgu paaugstināšanos, sociālās aizsardzības un apdrošināšanas sistēmu reformām ir būtiska nozīme darba stimulācijas paaugstināšanā un ar algu nesaistīto darbaspēka izmaksu samazināšanā. Elastīgs darba režīms ir tikpat svarīgs kā atbilstoša to cilvēku aizsardzība, kas strādā šādā režīmā, un ieguldījumi cilvēku kapitālā. Turklāt jāizstrādā arī jauna, aktīva politika ekonomiskās migrācijas jomā, kā to pieprasīja Saloniku Eiropadome un ir ierosinājuši Komisija un EESK. Visas minētās reformas rūpīgi jāizstrādā sadarbībā ar darba devējiem un arodbiedrībām.

3.3 EESK norāda uz Pasaules ekonomikas foruma neseno 2003.-2004. gada ziņojumu par globālo konkurētspēju, kurā atzīmēta Skandināvijas valstu izcili labie rādītāji. Tās ir valstis, kurās, pirmkārt, ir spēcīgas sociālās tirgus ekonomikas tradīcijas, bet kuras vienlaikus ir sekmīgi īstenojušas strukturālās reformas, kas ir būtiski nozīmīgas sociālās tirgus ekonomikas pamatprincipu saglabāšanai. Tas pierāda, ka Eiropas sociālais modelis var nodrošināt bāzi sekmīgām strukturālajām reformām.

3.4 Ārējais potenciāls nozīmē, ka ES jāuzņemas vadošā loma, lai uzsvērtu daudzpusējības un vispārējās pārvaldības svarīgumu. Pamatjautājumi minētajā jomā ir stiprināt ANO starptautisko organizāciju sistēmu un pieprasīt attiecīgo organizāciju un Bretonvudsas institūciju un PTO savstarpējās politikas lielāku konsekvenci. ES īpaši jāiesaistās tādu sociālās attīstības esošo normu stiprināšanā kā, piemēram, ILO darba pamatstandarti, atbilstošs darbs kā vispārējais mērķis, ANO cilvēktiesību konvencijas, un jāveicina minēto normu ieviešana ANO dalībvalstīs gan juridiski, gan praktiski. ES jānodrošina sociālās dimensijas un atbilstoša darba jēdziena labāka integrācija ārējās sadarbības programmās. ES dalībvalstīm jāpalielina to palīdzība attīstības jomā.

3.5 Šajā sakarā ES ir jāveicina oficiālās pārstāvības formas un jāapspriežas ar darba devēju organizācijām, arodbiedrībām un citām attiecīgajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām tādās starptautiskajās finanšu un tirdzniecības organizācijās kā SVF, Pasaules banka un PTO. ESAO var sniegt minētajām institūcijām piemēru, kas jau daudzus gadus ir pierādījis savu lietderību.

3.6 Komisijai un dalībvalstīm ciešā sadarbībā nopietni jāapsver WCSDG priekšlikums par Ekonomiskās un sociālās drošības padomes izveidošanu. Tas ir viens no galvenajiem priekšlikumiem, lai nodrošinātu faktisku vadību globālā līmenī, tādēļ, ka saskaņoto mērķu sasniegšanai ir vajadzīga ekonomiskās un sociālās politikas konsekventa līdzsvarošana. Pienācīga uzmanība veltāma arī visiem nopietniem centieniem reformēt un stiprināt ANO Ekonomikas un sociālo lietu padomes (ECOSOC) potenciālu un vēl neīstenoto uzdevumu politikas vispārējā koordinēšanā ekonomikas un sociālajā jomā. Ja ECOSOC stāvoklis patiešām uzlabosies, EESK meklēs veidus un līdzekļus, lai popularizētu Eiropas organizētās pilsoniskās sabiedrības uzskatus ANO sistēmā ar ECOSOC starpniecību.

3.7 Eiropas Komisijai un Ministru padomei jāņem vērā WCSDG vēstījums, ka atbilstošs darbs ir būtisks līdzeklis nabadzības izskaušanai. Tām jāpopularizē atbilstošs darbs kā globāls mērķis, kas ņemams vērā ANO, pārskatot Tūkstošgades deklarāciju un Tūkstošgades attīstības mērķus.

3.8 Viens no spēcīgākajiem WCSDG vēstījumiem ir steidzamaicinājums valdībām koordinēt un izstrādāt starptautisko finanšu institūciju (IFI), PTO un ILO konsekventas iekšējās un savstarpējās politikas. Priekšnosacījums šādai sadarbībai ir saskaņotība ir tas, ka valdības nodarbojas ar vienu un to pašu jautājumu attiecīgās valsts līmenī. Tām jāizbeidz esošā prakse, ka SVF pārstāvji saņem instrukcijas galvenokārt no attiecīgajām finanšu ministrijām, PTO pārstāvji — no tirdzniecības vai ekonomikas ministrijām, bet ILO pārstāvji tās saņem no darba, sociālo lietu un nodarbinātības ministrijām. EESK stingri iesaka Komisijai, kā arī Ministru padomei ņemt vērā to, ka to dalībvalstu valdības, kurās ir Ekonomikas un sociālo lietu padome, pieprasa attiecīgās padomes atzinumu par minētās sadarbības un saskaņotības īstenošanas veidiem un līdzekļiem valsts līmenī. To dalībvalstu valdības, kurās nav Ekonomikas un sociālo lietu padomes, varētu lūgt savas valsts reprezentatīvāko darba devēju organizāciju un arodbiedrību viedokli vai izmantot esošo

konsultatīvo mehānismu, ar kura starpniecību pilsoniskā sabiedrība piedalījās ANO Sociālā sammita un Sociālā sammita +5 pasākuma sagatavošanā.

3.9 Komisija ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm varētu veicināt ILO un PTO efektīvāku dialogu (un arī ILO un SVF, un ILO un Pasaules bankas dialogu) intensīvāk nekā tā ierosina paziņojuma 5. iedaļas 5. punktā. PTO, kura līdz šim bija ļoti pretī tam, lai savu pilnvaru ietvaros veltītu uzmanību politikai sociālajai dimensijai, SVF un Pasaules banka, pamatojoties uz pilnvarojumu, ko tām piešķirušas dalībvalstis, varētu izveidot koordinēšanas struktūras attiecībā uz ILO, kurās varētu nodrošināt sociālās dimensijas iekļaušanu savā darbā, kā arī attīstības uzraudzību. Piemēram, 2004. gada beigās izbeidzoties PTO Nolīgumam par tekstilizstrādājumiem un apģērbu (ATC), daudzām valstīm, kas eksportē tekstilizstrādājumus, rodas aktuālas problēmas saistībā ar adaptāciju un darbavieta lielu zudumu. Ņemot vērā minētā jautājuma transversālo raksturu, paveras acīmredzama joma, lai uzsāktu Politikas konsekvences iniciatīvu, kurā iesaistītu visas atbilstošās struktūras — PTO, Pasaules banku, SVF, ILO un citas attiecīgās ANO struktūras, lai prognozētu sociālo un ekonomisko efektu un ieteiktu pasākumus, kas ar starptautiskās palīdzības atbalstu veicami to valstu valdībām, kurās stāvokli ietekmēs minētās norises.

3.10 ES joprojām jānudina PTO dalībvalstis, lai tās, pamatojoties uz ES 2004. gada oktobra piemēru, kārtējās tirdzniecības politikas pārbaudēs kā atskaites punktu iekļautu darba pamatstandartus. EESK uzskata, ka tās pārstāvība būtu ieteicama Komisijas delegācijā šādas tirdzniecības politikas paredzamajai pārbaudei. Komisija varētu arī stimulēt savus galvenos tirdzniecības partnerus iesaistīties šāda veida tirdzniecības politikas pārbaudēs.

3.11 EESK uzskata, ka, kaut arī WCSDG doma izveidot ANO Globalizācijas politikas forumu, kurā būtu daudzpusējās sistēmas aģentūras, kā arī citas organizācijas, grupas un personas, kas saistītas ar globalizācijas sociālo dimensiju, ir interesanta, dominējošajos apstākļos šāds projekts varētu būt pārāk ambiciozs. Kad valdības būs nopietni uzsākušas savu politiku koordinēšanu un konsekvences palielināšanu IFI, PTO un ILO un, pamatojoties uz to, būs uzsākta minēto starptautisko institūciju sadarbības uzlabošana, būs pienācis laiks nopietni izskatīt iepriekš minēto priekšlikumu.

Brisele, 2005. gada 9. martā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja
Anne-Marie SIGMUND